

Ostrowska, Teresa

"Bibliografia zawartości czasopisma Krytyka Lekarska 1897-1907", Bożena Urbanek, Krzysztof G. Jeziorski, Jerzy Malecki, Warszawa 1990 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 36/2, 147-148

1991

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nego dzieła. Przypisy redagowane oddzielnie dla każdego rozdziału, a nie dla całości, rozrzutnie gospodarują papierem i czasem czytelników, bo nie wykorzystują dopuszczalnych normatywnie skrótów. Nawet tytuły poszczególnych szkiców nie zostały ujednolicone i w odmiennych nieco wersjach podawane są w kilku miejscach (np. tytuł rozdz. XIII inaczej s. 12, 660 i 758).

Z całego tego doświadczenia wynika jedna korzyść: jeśli ktokolwiek wątpił o konieczności profesjonalnego opracowania redakcyjnego książki naukowej, zrozumie, że był w błędzie.

Barbara Bieñkowska
(Warszawa)

Bożena Urbaneł, Krzysztof G. Jeziorski, Jerzy Małeckie: *Bibliografia zawartości czasopisma „Krytyka Lekarska” 1897-1907*. Główna Biblioteka Lekarska, Warszawa 1990, 92 ss.

Brozura ta została opracowana przez dwóch historyków medycyny z Instytutu Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN i bibliotekarza z Głównej Biblioteki Lekarskiej. Można przypuszczać, że wkład tego ostatniego ograniczył się do prac redakcyjnych i korektorskich.

Z artykułu *Od Redakcji* dowiadujemy się, że omawiana bibliografia została przygotowana początkowo dla potrzeb badawczych Pracowni Historii Nauk Medycznych Instytutu. Ze względu jednak na to, że całość roczników czasopisma znajduje się jedynie w Głównej Bibliotece Lekarskiej, zdecydowano się ogłosić ją drukiem.

Artykuł wprowadzający pt. *Krytyka Lekarska 1897-1907* napisała Bożena Urbaneł. Opracowała go interesująco i szczegółowo. Nie można tylko zgodzić się z informacją podaną na s. 8, jakoby Zygmunt Kramsztyk przyczynił się do założenia Ogrodu Botanicznego w Warszawie. Kramsztyk, owszem, przyczynił się do założenia Ogrodu, tylko że nie Botanicznego, a Zoologicznego. Ogród Botaniczny natomiast powstał na kilkadziesiąt lat przed urodzeniem Kramsztyka i służył już słuchaczom Wydziału Akademicko-Lekarskiego Warszawskiego.

Z kolei następują: Wykaz skrótów, Bibliografia adnotowana 551 pozycji, wykaz 33 zamieszczonych portretów, *Indeks działów* i *Indeks prac recenzowanych* z podaniem ich autorów, redaktorów, osób opracowujących i tłumaczy.

W Indeksie działów wyróżniono ich 34. Ułożone zostały niealfabetycznie, a według własnego układu współautorów. Układ ten nie jest jednak zbyt przejrzysty. Po działach związanych z nauką i pracą naukową spotykamy szereg haseł dotyczących podstawowych i klinicznych dyscyplin medycznych, z kolei następują dyscypliny związane z humanistycznymi aspektami medycyny, ale tu zaplątały się *Pielęgniarstwo* i *Dziecko*, na koniec grupa haseł, gdzie sprawy zawodowe lekarzy i felczerów przeplatają się z tematyką naukową, jak *Piśmiennictwo medyczne* i *Mianownictwo*.

Nazwy działów nie zawsze zostały trafnie dobrane. *Zdrowie psychiczne*, w którym umieszczono nerwice i choroby psychiczne, lepiej byłoby zastąpić hasłem Psychiatria, a *Dziecko* — obejmujące choroby i wychowanie dzieci (wychowanie dzieci liczy 4 pozycje) — szeroko pojętym hasłem *Pediatria*. Podział byłby wtedy bardziej jednorodny.

Przydałyby się nowe działy jak Alkoholizm, Farmakologia, Lecznictwo uzdrowiskowe, Prostytycja, Szpitalnictwo, Wychowanie fizyczne. Wymienienie ich pełniej informowałoby o problematyce poruszanej w „Krytyce Lekarskiej” i ułatwiałoby odnalezienie artykułów.

A co ma zrobić historyk medycyny widząc, że interesujący go dział: *Historia medycyny* liczy aż 64 pozycje? Czy ma przeglądać kolejno wszystkie wymienione w nim pozycje, aby w końcu znaleźć tę, która jest mu aktualnie potrzebna? Wielka szkoda, że nie zostały tu wprowadzone poddziały jak Starożytność, Średniowiecze i Czasy nowożytne.

Dział: *Biogramy i wspomnienia* jest również obszerny. Obejmuje 48 pozycji. Do niego także brakuje klucza. Przydałby się zatem Indeks osób biografowanych. Byłby bardziej potrzebny niż *Indeks prac recenzowanych*.

W *Indeksie działów* można było niektóre pozycje podciągnąć również i pod inne hasła. Na przykład pozycję 6 pod *Diagnostykę*, pozycje 53 i 104 pod *Psychiatrię (Zdrowie psychiczne?)*, pozycję 62 pod *Oświatę zdrowotną*, pozycje 103, 276 i 525 (dwie z nich dotyczą prostytucji) pod *Seksuologię*, pozycje 479 i 518 pod *Biogramy*. Pozycja 500 została mylnie zaszeregowana pod *Dziecko*.

W sumie mamy do czynienia z publikacją starannie opracowaną pod względem bibliograficznym i edytorskim, ale niedostosowaną do potrzeb historyka medycyny, dla którego głównie została przygotowana. Z myślą o nim należało bardziej „uszczegółowić” działy: *Historia medycyny* i *Biogramy*.

Ale przecież można to jeszcze naprawić. Dodrukować bardziej szczegółowy *Indeks działów* i nowy Indeks osób biografowanych, a następnie rozesać je użytkownikom broszury. Podniesie to wartość publikacji, a wdzięczność czytelników będzie satysfakcjonującą rekompensatą za poniesiony dodatkowy trud.

Broszura została wydana przez Główną Bibliotekę Lekarską w nakładzie 131 egzemplarzy. Ma ładny biały offsetowy papier klasy III. Druk wyraźny, czcionka zróżnicowana. Sprawia bardzo estetyczne wrażenie. Przeznaczona jest dla lekarzy; a zwłaszcza historyków medycyny. Ale czy trafi do wszystkich zainteresowanych — to już inna sprawa.

Teresa Ostrowska
(Warszawa)

Grzegorz Staśkiewicz, *Mały słownik historii medycyny weterynaryjnej*, Lublin 1981 s. 190, wyd. Instytut Weterynarii w Puławach; *Zarys historii polskiej weterynarii z podstawami deontologii*, Warszawa 1990, PWN, s. 2711, 36 ilustr.

Historiografia nauk weterynaryjnych w Polsce wzbogaciła się ostatnio o dwie interesujące pozycje. Różnią się one tematycznie i charakterem, ale łączy je przeznaczenie dla szerokiego grona odbiorców, tak lekarzy weterynarii jak i z natury rzeczy historyków nauk gospodarstwa wiejskiego.

Mały słownik historii medycyny weterynaryjnej opracował nestor weterynarii z środowiska lubelskiego prof. Grzegorz Staśkiewicz. Sam pomysł takiego ujęcia, łączącego w sobie różne hasła dla weterynarii polskiej i obcej, zasługuje na wdzięczność każdego czytelnika. Na 950 haseł większość stanowią życiorysy (65%, w tym 1/3 wybitnych przedstawicieli europejskich), potem 8% — dane o czasopismach fachowych i 4% o uczelniach — w obu wypadkach głównie obcych, poza tym w różnej ilości i rozmiarze o poszczególnych dyscyplinach weterynaryjnych, poszczególnych schorzeniach, ważniejszych lecznicach, dawniej-